

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens omnia Gavanti Commentaria in Rubricas Breviarii - Cum
Indicibus Decretorum, Rerum atque Verborum notabilium

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

De Festis SS. mense Decemb. II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39775

proposit. 17. & 22. (sed eorum vindicias alibi exhibuimus) utpote qui Sanctos sui Ordinis proprios in Kalendarium Romanum intulissent, cujus rei fidem eidem Guyeto fecere duo Kalendaria, alterum editum An. 1483. alterum 1555. ambo predictis Festis, aliisque plurimis exoticis referta, quæ deinceps expuncta fuere. Et ne simile amplius à quocunque attentetur, emanavit mox allegatum Decretum omnibus Breviariis præfixum, eo maxime fine, ut vaga illa, & incerta Festorum etiam particularium multiplicatio restringatur.

In sequentibus Gavanti Capitibus ne ulli oriatur confusio, nostrarum Observationum, & Additionum methodum mutare, operæ pretium duximus. Igitur advertimus, quod verba illa, quæ his commatibus „ signata reperies, continebunt nova nostra Additamenta, seu Observationes, reliqua vero nullis virgulis prænotata, exhibebunt Gavanti Textum. Alia, quæ sunt hac Cruce † signata, sunt Additamenta Gavanti Textui ab aliis facta.

* * * * *

Cap. II. De Festis Sanctorum Mense Decembri.

De 29. *Novembris.* Vigilia S. Andrea, Extat Decretum de Vigilia Apostolorum apud Clement. lib. 8. *Const. Apost. cap. 39.* & Innocent. III. *de observ. jejun. cap. 2.* Officii auctor Pius V. est, qui Vigiliis omnibus addidit Homiliam super Evangelium Missæ, & Orationem ejusdem Missæ; nec antea fiebat de Vigilia, nisi in Missa: quod hoc loco satis sit semel dixisse. Officium Missæ hujus habetur in Antiphonario S. Gregorii, & Orationes in Sacramentario ejusdem. Epistola, & Evang. ut in Comite, seu Lectionario Sancti Hieronymi. „ Habetur etiam in Sacramentario Gelasiano, „ & in Calendario Frontonis.

In Adventu nihil fit de Vigilia, nisi in Missa, quia cedit Vigilia Fer. Adventus digniori. Missa vero dicitur de Vigilia cum comm. Feriæ, & S. Saturnini, quibus additur quarta *Fidelium*, si incidat in Feriam secundam, & quinta de B. V. juxta Rubr. gener.

Saturnini, fiebat de eo Officium in Breviario 1550. Venet. edito; nunc à Pio V. decreta est tantum ejusdem Commemoratio. Habentur Orationes Missæ omnes in Sacramentario S. Gregorii. „ Missa S. Saturni- „ ni legitur pariter in vetusto Codice Turo- „ nensi annorum circiter 800. in Missali

„ Gothico, & notatur in Calendario Fron- „ tonis. Sed in Ordine Gelasiano, & in „ Sacramentario Gellonensi Missa est de SS. „ Saturnino, Chrysanto, Mauro, & Daria: „ in Sacramentario Pameliano, & Menardino „ nulla fit mentio de S. Mauro.

„ Occurrente aliqua Vigilia in Adventu, „ Missa utique dicitur de Vigilia cum Com- „ memoracione Feriæ ex Rub. III. Missalis „ n. 4. & merito, cum nulla sit Missa Feriæ „ propria, sed tantum repetatur Missa Do- „ minicæ. Quod si in eadem Vigilia oc- „ currat Festum Duplex, vel Semiduplex, „ puta S. Saturnini in Vigilia S. Andrea, „ ubi celebratur sub Ritu duplici, vel se- „ miduplici, erit quidem facienda in Missa „ Commemoratio Vigiliæ post Commemo- „ rationem Adventus; sed utrum sit legen- „ dum Evangelium ejusdem Vigiliæ in fine „ Missæ, vide ea, quæ diximus in nostris „ Observationibus, & Additionibus ad Tonii „ 1. part. 1. Tit. 13. n. 7.

30. *Novembris* Andreae Apostoli Festum à primitiva Ecclesia, ex Clem. supracit. quod Bonifac. VIII. decreto firmavit, in honorem omnium Apostolorum. Vide Azor. *part. 2. lib. 1. cap. 24. in: 10.* Idem Bonifacius Duplicem stabilivit ritum. Epistola, Evangelium, ut in Comite Hieronymi, Officium

N n 3

Hora-

Horarum à S. Gregorio I. qui eidem Aposto-
lo impensè addictus erat, fuit compo-
situm, ex Beleth. cap. 164. Tamen Radulph. *prop.*
1. affirmat, Antiphonas à Gallis eom-
pactas. Officium Missæ, præter Commu-
nionem, habetur in Antiphonario Gregoria-
no, & in Sacramentario Orationes omnes.
» Hoc Festum cum Missa habetur in vetu-
» stissimo Ordine Leonino, in Gelasiano, &
» in Missali Gothico, in Calendario Fron-
» tonis & Martene. Festo Octavam assi-
» gnant Ordo Gelasianus, & varii Codices
» ab eodem Martene laudati *de antiq. Eccles.*
» *discipl. cap. 30. n. 6.*

2. *Decembris.* Bibianæ Festum in Brev.
MS. antiquissimo Vaticano *Vol. 4753.* Sim-
plex in Breviario 1550. nunc Semiduplex ab
Urbano VIII. An. 1628. à quo Oratio, &
Lectiones propriæ.

3. ✠ Francisci Xaverii. Officium con-
cessit Alexander VII. sub ritu Semid. cum
Oratione propria, & Lectionibus secundi
Nocturni, die 6. Septemb. 1663. & in Hy-
mno *Iste Confessor*, ad Matutinum mutatur
tertius versus, & in Martyrologio legatur
primo loco. Duplex à Clem. X. die 14. Junii
1670. qui mutavit Lectiones III. noct.
non amplius de Communi, sed illæ, quæ
leguntur in Festo SS. Cyriaci, & Soc. In *Evang.*
Euntes in mundum, die 8. August. ac tribuit ei
Missam propriam.

» In Hymno *Iste Confessor* ad Matutinum
» non debet mutari tertius versus, nam in
» Decreto edito die 13. Januarii 1682. &
» dato in nostro Indice sub num. 128. sta-
» tutum fuit, quòd si Officium S. Confes-
» soris transferatur in diem proximè se-
» quentem ab ejus obitu (sicuti est præsens
» Officium S. Francisci Xaverii) & in primis
» Vesperis saltem à Capitulo fiat de ipso,
» tunc in Hymno *Iste Confessor* non mutatur
» versus, sed dicitur *meruit Beatas* tam in
» primis Vesperis, quàm in Matutino, & in
» secundis Vesperis, & ratio est, quia in die
» obitus habet capitulum, & hoc Decretum

» est conforme opinioni nostri Gavanti,
» quam asseruit suprà Sect. 8. cap. 3. n. 7.

4. Barbaræ in Appendice Vatic. *Sacra-*
mentarii Gregor. Vol. 3806. meminit Ma-
nuel *it. de Feriis*, testatur Radulphus *prop.*
17. à Teutonicis Festum fieri. Simplex erat
in Brev. 1550.

» Hac die 4. Decembris celebratur in
» Ecclesia universali Festum, & recitatur
» Officium S. Petri Chrysologi, Episcopi, &
» Confessoris, cum Oratione, & Lectioni-
» bus propriis (juxta approbationem à S. R.
» C. sub die 19. Augusti 1617. pro Ecclesia
» Imolensi factam) ab omnibus tam secu-
» laribus, quàm Regularibus utriusque se-
» xus, qui ad Horas Canonicas tenentur,
» sub ritu duplici, servatis tamen Rubricis
» Breviarii, ac Missalis Romani, ita pariter
» Missa respectivè celebrari debet, & ita in
» Breviario, ac Missali Romano apponi man-
» davit *Benedictus XIII. in Decreto urbis, &*
» *orbis, edito 1719. d. e 10. Februarii.*

» Igitur tam in Officio, quàm in Missa
» debet fieri Commemoratio Feriæ, & S.
» Barbaræ V. & M. Notandum pariter oc-
» currit, quòd in Officio ad Hymnum *Iste*
» *Confessor* debet mutari versus, & dici *Me-*
» *ruit supremos laudis honores* juxta Decretum
» editum 11. Junii 1701. & datum in no-
» stro Indice sub num. 223. quia hæc non
» est dies obitus, nam S. Petrus Chryso-
» logus obiit die 2. Decembris, ut patet ex
» Martyrologio Romano, ubi Baronius ad-
» notavit, quòd Tabulæ Ecclesiæ Ravenna-
» tensis (cujus idem Sanctus fuit Antistes) de
» eodem hac die, scilicet 2. Decembris, re-
» colit festivitatem. Præterea advertendum
» est, quòd cum in utrisque Vesperis ad *Ma-*
» *gnificat* assignata sit pro dicto S. Petro Chry-
» sologo Antiphona *O Doctor optime*, idèò
» ubi celebratur Oct. S. Ambrosii Episcopi,
» & Ecclesiæ Doctoris, si infra eam Octavam
» reponendum esset Festum hoc translatum,
» & debeat fieri Commemoratio S. Ambro-
» sii, tunc pro tali Commemoratione sumen-

da erit Antiphona ex Communi Confessoris Pontificis, ne bis recitetur Antiphona
» *O Doctor optime.*

5 Sabæ in Breviario Vatic. 4760. Radulph. citato loco, Romæ fieri scribit Simplex. In Brev. 1550.

6 Nicolai Episc. in Appendice citata Gregoriana. Zonaras in Vita Alexii asserit, hoc Festum institutum undecimo Seculo, hoc est, circa Annum 1110. S. Bernardus sermonem habuit in hoc Festo. Manuel habet in tit. *de Feriis*. Radulph. loco cit. testatur, ab omnibus receptum. Semiduplex apud Durand. lib. 7. cap. 1. Pius V. Homiliam legi juxta Rubricas, & Lectiones 2. Noct. emendatiores, & breviores edi curavit. † Tandem Duplex à Clemente X. die 6. Decembris 1670. si transferatur, mutat versum in Hymno, *Iste Confessor*.

7 Ambrosii. Ordinationis Festum est, quia obiit in Sabbato Sancto. In dicta Appendice Gregor. habetur, ratione obitus in April. Bonif. VIII. Decreto suo Doctores Ecclesie Duplici Ritu coli præcepit. Officium de Communi, præter 2. Lectiones, paulò ante Bonifacium Doctores quatuor Latini habuere Officium Semid. apud Ordinem Minor. Ann. 1260. ut scribit Wandingus in Annal. Minorum. In Hymno, *Iste Confessor*, mutatur versus tertius, ut in Breviario recognito.

8 Conceptionis B. V. à S. Nicolao habuisse ortum scribit Ribadeneira: sed unde probat? puto falli, quia dicitur S. Nicolaus Pontificali veste indutus apparuisse Abbati Elimo, de quo S. Anselmus, & monuisse, ut celebraret hoc Festum. Et Petrus quidem de Natal. lib. 1. Catal. SS. cap. 41. nominat Nicolaum; sed Anselmus scribit de illo Pontifice, qui apparuit, uti anonymo; unde ergo haurit nomen Petrus de Natalibus? quidquid sit: in Hispania primum celebratum esse hoc Festum Trithemius asserit sub S. Ildephonso; sed negat Salazar. *de Concept. B. Virg. cap. 35. num. 53.* & cum Bernardino

Busto facit auctorem Gondisalvum, Episcopum Tholosanum, qui paulò post Ildephonsum vixit, ante An. 800. antequàm Græci & Latini celebrarent, & *ibid. num. 54.* id probat fultus Deinde Fridericus Patriarcha Aquilejensis in suis Ecclesiis Festum egit, qui obiit An. 897. *ex lib. 4. Ligni Vita.* In Anglia Anselmus Festum edixit, seu Elsimus Abbas *ex lib. 5. Ligni Vita cap. 103. Anno 1109.* tum ex Baronio *In Martyrol.* In Gallia dilatatum est circa An. 1145. Manuel commemorat *tit. de Feriis.* Ab Ordine Minorum ab Anno 1263. celebrari decretum est ex Annalibus Minor. citatis supra; à Romanis ante annos 300. fuisse celebratum Romæ in Domo Carmelitarum cum Cardinalium interventu, Missa sollemni, & Sermone de eodem Festo, singulis annis, tanquam de re annorum multorum ante se, scribit oculatus testis Johan. Baconus *in 4. dist. 2. quest. 4. art. 3.* Postea Sixtus IV. evulgavit in omnem Ecclesiam an. 1483. Quare ducentis abhinc annis est Festum universale Romanæ Ecclesie, quod à Concilio quoque Basiliensi an. 1438. Sess. 36. fuerat approbatum. Duplex à Sixto IV. Officium autem de Nativitate dicitur ex revelatione Angelica, de qua scribit Anselmus *in epist. ad Episc. Angliæ.* Pius V. innovavit Lectiones: Clemens VIII. Duplex majus esse declaravit.

✠ Hoc Festum pluribus in locis celebratur cum Octava ex indulto Apostolico, præcipuè in toto Dominio Venetorum ex concessione Alexandr. VII. die 13. Junii 1665. & novissimè SS. D. N. Clemens Papa IX. in ditione totius Status Ecclesiastici celebrandum concessit die 21. Octobris 1667.

Igitur in his locis hoc Festum erit Duplex secundæ Classis, & occurrens in Dominica 2. Adventus transferatur in Feria 2. & in Sabbato sequenti servetur Rubrica posita in *scil. 3. cap. 8. de Octava, n. 13.*

Nonnulli putant, in 3. Antiphona ad Laudes pro *exorta*, dici debere *concepta*, sed usu communi non mutatur hoc verbum, & est com-

commune Conceptioni, & Nativitati, ut rite
intelligenti patet.

„ Octava hujus Festi Conceptionis Im-
maculatæ V. M. & consequenter sub Ritu
„ Duplici secundæ Classis celebratur nunc
„ in universa Ecclesia, prout instituit, &
„ mandavit Innocentius PP. XII. die 15.
„ Maji 1693. de qua re extat Constitutio
„ ejusdem Pontificis, quæ incipit: *In excel-*
„ *sa Sedis Apostolica specula &c.* Rursus hoc
„ Festum recolitur ab universa Ecclesia
„ tanquam de præcepto cum obligatione au-
„ diendi Missam, & abstinendi ab operibus
„ servilibus, ita instituente, & præcipiente
„ Clemente XI. prout apparet in ejus Con-
„ stitutione, quæ incipit: *Comm. Ipsi nobis &c.*
„ edita die 6. Decembris an. 1708. & quæ
„ in ejus particulari Bullario reperitur *part.*
„ 1. sub n. 40.

10 Melchiadis, ex Decreto Gregor. VII.
citato à Microl. cap. 43. in Appendice Gre-
goriana. Simplex in Brev. MS. & in edito
1550. Ubi fit de eo Festum 9. Lectionum,
dicitur 8. Respon. *Domine prævenisti*, quia
in Martyrologio multa quidem est passus,
non tamen effudisse sanguinem dicitur, quod
enunciatur in Responsorio, *Hic est verè Mar-*
tyr &c. idcirco omittendo.

„ Hac die in toto Ecclesiastico Statu ab
„ omnibus utriusque sexus tam Secularibus,
„ quàm Regularibus, qui ad Horas Cano-
„ nicas tenentur, recitari debet Officium
„ Translationis Sacræ Domus Lauretanæ sub
„ Ritu Duplici majori, & respectivè Missa
„ celebrari, ita concedente, & mandante
„ Benedicto PP. XIII. die 23. Augusti 1725.
„ cujus Decretum etiam pro aliis Festis ejus
„ SS. M. V. datur in nostro Indice sub n. 265.
„ Officium prædictæ Translationis Altitæ
„ Domus B. M. V. approbatum fuit à S. R. C.
„ die 16. Septembris 1699. & ita pariter
„ Missa, approbante etiam omnia Innocen-
„ tio XII. die 10. mensis Octobris ejusdem
„ anni, & concessa recitari in tota Provin-
„ cia Picena pro hac die. Notandum est,

„ quòd in utrisque Vesperis & Laudibus, ac
„ in Missa hujus Festi omittenda est Com-
„ memoratio Conceptionis; in Præfatione
„ verò dicendum est: *Et te in Festivitate.*

11 Damiani in dicta Appendice Gregor.
& in Cod. Pameliano Sacram. Gregor. cum
Orationibus, aliis à nostris. „ Hujus San-
„ cti Natale notatur etiam in Codice Regio
„ annorum 900. teste Martene *loc. cit. num.*
„ 19. „ Semidupl. à Pio V. cum Officio
proprio, excepta Oratione, quæ habetur in
Brev. MS. & edito 1550. sub Ritu Simplici.
Si transfertur, muta versum tertium in Hy-
mno, *Iste Confessor.*

13 Lucie. In Antiphon. & Sacram. S.
Gregor. sed post Gregorium, ex Pamelio
ibid. „ Legitur Natale S. Lucie in Calen-
„ dario Frontonis. „ Semid. apud Durand.
& in Brev. 1521. Duplex à Pio V. addita
Homilia ab eodem. Oratio secreta, & Post-
comm. discordant à citato Sacramentario
Romæ edito: non autem à Codice Pame-
liano.

15 Eusebii Vercell. Ordinatio, nam obiit
Kal. Augusti, & quia tunc fit Commem. SS.
Machab. Clem. VIII. assignavit hanc diem,
Johan. Stephano Ferrerio, Episcopo Vercel-
lenti, procurante. S. Ambrosius habuit duos
Sermones in ejus laudem.

„ Hac die celebratur nunc Octava Con-
„ ceptionis B. M. V. & de S. Eusebio Ver-
„ cellensi nulla fit ampliùs Commemoratio,
„ quia celebratur die sequenti ejus Festum
„ sub Ritu Semiduplici.

„ 16 Benedictus XIII. in Decreto edito
die 7. Julii 1728. mandavit, ut hac die
„ Officium S. Eusebii Episcopi Vercellensis,
„ & Martyris cum Lectionibus propriis se-
„ cundj Nocturni ab omnibus, qui ad Ho-
„ ras Canonicas tenentur, sub Ritu Semi-
„ duplici recitari, & Missa respectivè cele-
„ brari debeat. Quapropter, cum hic Eu-
„ sebius sit ille idem, de quo tanquam de
„ simplici die antecedenti, recurrente Octa-
„ va Conceptionis B. M. V. fiebat Comme-
mora-

moratio in Vesperis, ac Laudibus, & in Missa, ideo, ut etiam mox diximus, in posterum reticenda est eadem die.

Si hoc Festum occurrerit Dominica 3. Adventus, transferendum erit in Feriam II. sequentem non impeditam, nam à die 17. ejusdem Decembris, usque ad 23. inclusive fieri potest de quocunque Festo 9. Lectionum etiam translato, juxta Decretum editum die 17. Maji 1692. & datum in nostro Indice sub num. 170. & in secundis Vesperis pro Commemoratione Ferie dicenda est prima ex septem Antiphonis majoribus tunc temporis occurrens, nempe, *O Sapientia*. Præterea advertendum est, quod ultimum Responsorium hujusce Officii debet esse: *Domine prævenisti*, positum immediatè post nonam Lectionem, & statim ante Laudes in Comuni unius Martyris; S. enim Eusebius quamvis multas passus sit æramnas, ut refertur in ejus Lectionibus, sanguinem tamen non effudit, & idcirco pro eo non debet recitari Responsorium: *Hic est verè Martyr, qui sanguinem suum fudit &c*. Cæterum non solum vetera Martyrologia hunc Martyrem appellant, sed etiam in epitaphio invento in ejus sepulchro inscribitur acrosticis versibus: *Eusebius Episcopus, & Martyr*, ut notat Baronius sub die 1. Augusti lit. H.

18 In toto Ecclesiastico Statu, juxta Decretum Benedicti XIII. editum die 23. Augusti 1725. de quo supra, ab omnibus Christifidelibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, recitari debet Officium sub Ritu Duplici majori Expectationis partus B. M. V.

20, 21 De Vigilia, & Festo Sancti Thomæ Apostoli eadem, quæ diximus de S. Andrea Apostolo, Officium à Gelasio, ex Schulting. Oratio prima, Secreta Missæ in Sacram. Greg. Habetur hoc Festum in Sacramentario Gelasio, sed sine Vigilia; in vetusto autem Corbejensi Calendario legitur - In In-

Gavant. Rubr. Brev.

dia translatio S. Thomæ Apostoli. Si Vigilia incidat in Feriam quatuor Temporum, in Missa de quatuor Temporibus fit Commem. Vigiliæ; in Officio nihil fit de Vigilia. At, cur non dicuntur duæ Missæ, de Temporibus, & de Vigilia? quia ambæ dicendæ forent post Nonam, nulla hora mediante inter eas: quod non convenire docuimus tom. 1. part. 1. tit. 7. num. 2. Si Festum S. Thomæ sit Titulus Ecclesiæ, & occurrat in Dom. 4. Adventus, tunc in Sabbato dici debent Antiphonæ ad Laudes Domin. 4. cum Antiph. *Expectetur*, & in Feria 2. Antiph. ejusdem Ferie: quia Octava non fit amplius, & Rubrica præcipit, in Sabb. eas dici, quæ occurrunt in ipso die S. Thomæ, si non transfertur.

25 Anastasiæ. In Sacramentario, & Append. Greg. & non fit de ea, nisi in secunda Missa Nativitatis. De ea fit mentio in Sacramentario Leonino, Calendario Frontonis, & Marteniano.

De SS. Stephano, Johanne, & Innocentibus, vide sect. 6. cap. 6. & seq.

29 Thomæ Cantuarien. Calendarium Cisterciense editum Divione An. 1617. tradit, obiisse die 25. Dec. iisque diebus impeditis fieri Festum hac die. Ciaconius in Alex. III. scribit in Festo, Innocentium ad aram fuisse percussum; sed Brev. Rom. die 29. occubuisse tradit, cui magis est credendum. Festum circa Annum 1200. fuisse institutum, scribit Continuator Sigiberti. Semidupl. in Brev. MS. auctor Officii creditur Alexand. III. à Schulting. Pius V. addidit Homilianas.

31 Silvestri. In Sacrament. S. Gregorii. Et Calendaris Frontoniano, & Marteniano. Semidupl. in Brev. 1550. Duplex à Pio V. Officium à S. Gregorio, ex Cornel. Schultingio. Habetur Officium Missæ in cit. Sacram. & in cit. Antiphonario. In Comite S. Hieron. erat Evang. *Vigilate*.